

การประเมินหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา

An Evaluation of the Bachelor Curriculum in Education Program in Educational
Technology (Revised A.D. 2016) Burapha University

(Received: April 5, 2021; Revised: August 17, 2021; Accepted: December 14, 2022)

ณฐาภพ สมคิด¹ วิโรจน์ ชมภู² มนพัทธ์ โชคนันต์รัตน²

พัสกร แนวปราณี² สิริลักษณ์ แสงจันทร์²

Nathapob Somkid¹ Wirot Chompoo² Monnapat Chockananrattana²

Passakorn Naewpraneet² Sirilak Saengchantra²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อประเมินและเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร หลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา โดยประยุกต์ใช้บางส่วนของแบบจำลองการประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model) 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นิสิตและบัณฑิตที่ศึกษาหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา กรรมการประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน และผู้ใชบัณฑิตตามหน่วยงาน/สถานประกอบการ รวมทั้งสิ้น จำนวน 217 คน ใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ของนิสิตและบัณฑิต ผลรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ผลรวมด้านบริบท (Context Evaluation : C) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 อยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 อยู่ในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P) มีค่าเฉลี่ย

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Faculty of Education, Burapha University

e-mail: nathapobs@go.buu.ac.th

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Faculty of Education, Burapha University

เท่ากับ 3.39 อยู่ในระดับปานกลาง และด้านผลิตผล (Product Evaluation : P) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 อยู่ในระดับมาก

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ของกรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน ผลรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 อยู่ในระดับมาก

ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงของผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ผลรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ รวม ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริง รวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 หมายความว่า อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา 1) ด้านบริบท หลักสูตรต้องปรับให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมุ่งเน้นเรื่องของนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สัดส่วนของรายวิชาต้องมุ่งเน้นวิชาเอกที่ให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้มากขึ้น 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้สอนต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพราะองค์ความรู้มีการปรับเปลี่ยนที่รวดเร็ว รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนที่ต้องทันต่อยุคสมัย 3) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) สอนให้เกิดทักษะ ด้วยการใช้นวัตกรรมการสอน เช่น การสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) การสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นต้น รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ 4) ด้านผลิตผล ควรมีการปรับปรุงสมรรถนะและอัตลักษณ์ของบัณฑิตให้ทันต่อยุคสมัยและมีการตรวจสอบสมรรถนะและอัตลักษณ์ก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

คำสำคัญ: การประเมินหลักสูตร เทคโนโลยีการศึกษา

Abstract

The purpose of this research aims to evaluate and provide suggestions for the development of the Bachelor Curriculum in Education Program in Educational Technology (Revised A.D. 2016) Burapha University by applying some of The CIPP model which consisted of 4 aspects: context, input, process, and output. The sample group consisted of undergraduate and post-graduate students in the bachelor curriculum in education program in educational technology (revised A.D. 2016) Burapha University, curriculum committee/ instructors, and private entrepreneurs/employers, totaling 217 persons, selected by multistage random sampling. The instruments used to collect data were interviews and questionnaires. Statistic in the research used the average value, standard deviation and percentage.

The research results revealed that the opinions of the undergraduate and post-graduate students on the Bachelor Curriculum in Education Program in Educational Technology (Revised A.D. 2016) Burapha University in all aspects were at a high level at a mean of 3.68. Considering each aspect, it was found that the mean of context evaluation was 4.02. It was at high level. The mean of input evaluation was 2.92. It was average level. The mean of process evaluation was 3.39. It was average level and the mean of product evaluation was 4.40. It was at high level.

The opinions of the curriculum committee/ instructors on the Bachelor Curriculum in Education Program in Educational Technology (Revised A.D. 2016) Burapha University in all aspects were at a high level at a mean of 3.92.

The opinions of the private entrepreneurs/employers on the desired characteristics of graduates of Educational Technology (Revised A.D. 2016) Burapha University in all aspects were overall at a mean of 4.74 and the actual characteristics of graduates were overall at a mean of 3.66.

The suggestion for the development of the Bachelor Curriculum in Education Program in Educational Technology were as follows 1) Context: The curriculum needs to adapt to the change in global contexts both economically and socially by focusing on educational innovation and technology to achieve goals and focusing on academic major that provide students with more specialized. 2) Input: Teachers need to constantly develop themselves because the body of knowledge changes rapidly including equipment and tools in teaching and learning that must be up to date 3) Process: the 21st century teaching and learning management must be applied emphasis on active learning management to teach skills with the use of teaching innovations such as flipped classroom, blended learning including the use of Internet technology for effective teaching and learning management 4) Output: The competence and identity improvement of graduates should be up to date and competence and identity should be examined before entering the labor market.

Keywords: Evaluation curriculum, Educational technology

บทนำ

การจัดการศึกษา ได้มีการพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง จากอดีตจนถึงปัจจุบัน แต่เนื่องจากพัฒนาการของเทคโนโลยีที่ได้เปลี่ยนแปลงโลกทำให้การพัฒนาการศึกษาต้องพัฒนา ปรับปรุง เปลี่ยนอย่างมาก อาจจะต้องเตรียมเข้าสู่การปฏิวัติการศึกษาอีกครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการณ์เรียน และรูปแบบการเรียนการสอนที่เปลี่ยนไป ทั้งยังรวมไปถึงความต้องการของตลาดแรงงานที่เปลี่ยนไปอีกด้วย

หลักสูตร เป็นแผนการจัดการศึกษาที่ประมวลเนื้อหาสาระ ประสบการณ์ และกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย สาระการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมาย ที่กำหนดไว้ (สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ, 2561, น. 1) หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการศึกษา และเพื่อให้พัฒนาได้ทันตามการเปลี่ยนแปลงของโลกจึงมีการกำหนดให้มีการพัฒนาหลักสูตรทุก 5 ปี

การประเมินหลักสูตรด้วยรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม และคณะ (Stufflebeam, et al., 1971, p. 128) เป็นการประเมินหลักสูตรอย่างเป็นระบบ มีการประเมินกระบวนการต่อเนื่องครอบคลุมกระบวนการเรียนการสอนและการประเมิน มีการประเมินความก้าวหน้าและประเมินสรุปรวม สามารถใช้ควบคู่กับการบริหารหลักสูตรเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นการประเมินแบบนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งองค์ประกอบของการประเมินครอบคลุม 4 ด้าน ดังนี้ 1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) 2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 3) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) และ 4) การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) (มารุต พัฒนาผล, 2556, น. 239)

หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ได้เปิดรับนิสิตเข้าศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2559 ซึ่งสภามหาวิทยาลัยบูรพาให้ความเห็นชอบหลักสูตรเมื่อคราวการประชุมครั้งที่ 2/2559 เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2559 ภาควิชา นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ได้มีการใช้หลักสูตรมาเป็นเวลา 4 ปีการศึกษา จึงต้องมีการประเมินการใช้หลักสูตร และให้เป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ที่ให้สถาบันอุดมศึกษา จัดให้มีการประเมินเพื่อพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย ทุก ๆ 5 ปี เพื่อให้หลักสูตรมีความทันสมัย และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

ความเห็นของผู้ใช้บัณฑิต เป็นสิ่งที่สะท้อนคุณภาพของบัณฑิตที่ได้ผ่านการเรียนในหลักสูตร เพื่อให้เห็นถึงพัฒนาการความก้าวหน้าและเป็นตัวสะท้อนคุณภาพของบัณฑิตที่ศึกษาในหลักสูตรนั้น ว่า หลักสูตรได้มีประสิทธิภาพในการผลิตบัณฑิตได้ตรงตามเป้าหมายหรือไม่ โดยความเห็นของผู้ใช้บัณฑิตหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา จะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและทันต่อยุคสมัย ของความเปลี่ยนแปลงได้อย่างดียิ่ง ส่วนความคิดเห็นของกรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน จะเป็นตัวสะท้อนมุมมองของการจัดหลักสูตรในฐานะผู้ที่กำลังใช้งานในการสอน ว่าหลักสูตรที่กำลังใช้อยู่มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด รวมไปถึงความคิดเห็นของนิสิตและบัณฑิต ก็จะเป็นสิ่งสะท้อนประสิทธิภาพหลักสูตรในฐานะผู้ที่กำลังใช้งานในฐานะผู้เรียนด้วยเช่นกัน

ภาควิชา นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จึงได้ เห็นความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องมีการประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี การศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ตามรูปแบบการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Model) และศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต ซึ่งจะได้ข้อมูลความคิดเห็นเป็นภาพสะท้อนที่มี ประโยชน์ และทั้งหมดก็เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ใช้เป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงและพัฒนา หลักสูตรให้มีคุณภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันและในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา โดยประยุกต์ใช้บางส่วนของแบบจำลองการประเมินแบบชิปปี้
2. เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ทราบผลการดำเนินการจัดการศึกษา และจุดเด่น จุดด้อย รายงานความเหมาะสมของการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ได้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

1. รูปแบบการประเมิน

การประเมินตามรูปแบบชิปปี้ (CIPP Model) ประกอบด้วย 1) การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation : C) 2) การประเมินปัจจัยป้อนหรือปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) และ 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) ในการประเมินครั้งนี้ ประเมินโดยประยุกต์ใช้บางส่วนของแบบจำลองการประเมินแบบชิปปี้ ขอบเขตการประเมิน จะเป็นการประยุกต์ใช้บางส่วนของแบบจำลองการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP Evaluation Model) ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) เป็นกรอบในการประเมิน

ขอบเขตด้านเนื้อหา 1) การประเมินด้านบริบท ได้แก่ ปรัชญา โครงสร้างหลักสูตร โครงสร้างพื้นฐาน 2) การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ได้แก่ คุณวุฒิและความสามารถของอาจารย์ผู้สอน คุณลักษณะและพื้นฐานของผู้เรียน และอุปกรณ์และเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอน 3) การประเมินด้านกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอน 4) การประเมินด้านผลผลิต ได้แก่ คุณลักษณะและความสามารถของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

2. ประชากร

2.1 ประชากรในการวิจัย คือ นิสิตและบัณฑิตที่ศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2559 - 2562 โดยแบ่งเป็น บัณฑิตรหัส 59 ภาคปกติ 36 คน ภาคพิเศษ 82 คน นิสิตรหัส 60 ภาคปกติ 35 คน ภาคพิเศษ 77 คน นิสิตรหัส 61 ภาคปกติ 39 คน ภาคพิเศษ 74 คน นิสิตรหัส

62 ภาคปกติ 67 คน ภาคพิเศษ 39 คน กรรมการประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน 11 คน และผู้ใช้บัณฑิตตามหน่วยงาน/สถานประกอบการ 40 คน รวมจำนวนเป็น 500 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นิสิตและบัณฑิตที่ศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2559 - 2562 กรรมการประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน และผู้ใช้บัณฑิตตามหน่วยงาน/สถานประกอบการ จำนวน 217 คน โดยใช้วิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage Random Sampling) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการเทียบตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ที่ค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 นิสิตและบัณฑิตที่ศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย 4 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา และตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานของบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีการศึกษา

ชุดที่ 2 กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน ประกอบด้วย 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา และตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559)

ชุดที่ 3 ผู้ใช้บัณฑิตตามหน่วยงาน/สถานประกอบการ ประกอบด้วย 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน และตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงของผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง จำนวน 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 นิสิตและบัณฑิตที่ศึกษาหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา

ชุดที่ 2 กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน

ชุดที่ 3 ผู้ใช้บัณฑิตตามหน่วยงาน/สถานประกอบการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2563 โดยแบ่งการเก็บข้อมูลเป็น 2 แบบ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม) และการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง) โดยการได้มาของกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

1. การได้มาของนิสิตและบัณฑิต ผู้วิจัยเลือกนิสิตที่มีรายชื่อปรากฏในระบบทะเบียนและสถิตินิสิต ของกองทะเบียนและประมวลผลการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา โดยเป็นนิสิตที่ศึกษาหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ศึกษาในปีการศึกษา 2559 – 2562 ผู้วิจัยแจ้งให้นิสิตและบัณฑิตทราบในการเข้าร่วมการตอบแบบสอบถามและการให้สัมภาษณ์ ในการทำวิจัยในครั้งนี้ พร้อมทั้งแนบเอกสารแสดงความยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีช่องทางการเข้าถึง คือ <https://forms.gle/a8B13cGwZ5QDXTkj6> และการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง) ประกอบไปด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล จำนวน 4 ข้อ ส่วนที่ 2 ขอบเขตการประเมิน จะประยุกต์ใช้บางส่วนของแบบจำลองการประเมินแบบชิปปี้ ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม เป็นกรอบในการประเมิน ประกอบไปด้วยการประเมินด้านบริบท (Context Evaluation : C) การประเมินปัจจัยป้อนหรือปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) การประเมินผลิตผล (Product Evaluation : P) รวมจำนวน 17 ข้อ ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 10 ข้อ และส่วนที่ 4 ความคิดเห็นอื่น ๆ

2. การได้มาของกรรมการประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน ผู้วิจัยเลือกกรรมการประจำหลักสูตร ที่ปรากฏชื่อในเล่มหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง 2559 และอาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรนี้ ทำบันทึกข้อความถึงหัวหน้าภาควิชาเพื่อแจ้งแก่กรรมการประจำหลักสูตร/อาจารย์ผู้สอน ในการเข้าร่วมการตอบแบบสอบถามและการให้สัมภาษณ์ในการทำวิจัยในครั้งนี้ พร้อมทั้งแนบเอกสาร แสดงความยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีช่องทางการเข้าถึง คือ <https://forms.gle/893XHhKEZrx8B9KC8> และการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง) ประกอบไปด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล จำนวน 4 ข้อ ส่วนที่ 2 ขอบเขตการประเมิน จะประยุกต์ใช้บางส่วนของแบบจำลองการประเมินแบบชิปปี้ ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม เป็นกรอบในการประเมิน ประกอบไปด้วยการประเมินด้านบริบท การประเมินปัจจัยป้อนหรือปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ การประเมินผลิตผล รวมจำนวน 17 ข้อ ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559 จำนวน 10 ข้อ และส่วนที่ 4 ความคิดเห็นอื่น ๆ

3. การได้มาของผู้ใช้บัณฑิตตามหน่วยงาน/สถานประกอบการ ผู้วิจัยคัดเลือกจากสถานประกอบการ ที่นิสิตได้ไปฝึกปฏิบัติงานและเข้าทำงาน โดยผู้วิจัยทำหนังสือแจ้งถึงหน่วยงานในการเข้าร่วมการตอบแบบสอบถามและการให้สัมภาษณ์ในการทำวิจัยในครั้งนี้ พร้อมทั้งแนบเอกสารแสดงความยินยอมการเข้าร่วมโครงการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้การเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีช่องทางการเข้าถึง คือ <https://forms.gle/NF5g1a2h2zGt2V1bA> และการเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง) ประกอบไปด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูล จำนวน 4 ข้อ ส่วนที่ 2 ขอบเขตการประเมิน จะประยุกต์ใช้บางส่วนของแบบจำลองการประเมินแบบชิปปี้ ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม เป็นกรอบในการประเมิน ประกอบด้วยการประเมินด้านบริบท การประเมินปัจจัยป้อนหรือปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ การประเมินผลิตภัณฑ์ รวมจำนวน 17 ข้อ ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 10 ข้อ และส่วนที่ 4 ความคิดเห็นอื่น ๆ

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณ สิ้นสุดในวันที่ 31 สิงหาคม พ.ศ. 2563 โดยผู้วิจัยจะไม่ทำการติดตามข้อมูลเพิ่มเติมหลังจากสิ้นสุดระยะเวลา การเก็บรวบรวมข้อมูลในเชิงคุณภาพ (สัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง) ใช้การสื่อสารทางไกล (VDO Conference) เนื่องจากการเก็บข้อมูลนี้อยู่ในช่วงการเฝ้าระวังการระบาดของไวรัส โควิด 19 ที่จะต้องเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) โดยประยุกต์ใช้บางส่วนของแบบจำลองการประเมินแบบชิปปี้ ของแดเนียล แอล สตัฟเฟิลบีม เป็นกรอบในการประเมินเช่นเดียวกับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ แต่ข้อคำถามจะแตกต่างกัน โดยอยู่ในขอบเขตของเนื้อหาที่ได้กำหนดไว้ ผู้วิจัยทำการนัดหมายวันเวลาในการสัมภาษณ์ โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ ประมาณ 1 ชั่วโมง ในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยจะทำการขออนุญาตและแจ้งผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ทราบถึงการบันทึกเสียงการให้สัมภาษณ์ ซึ่งผู้ให้สัมภาษณ์สามารถปฏิเสธการบันทึกเสียงได้ และผู้วิจัยจะมีการบันทึกข้อมูลลงในระบบที่มีการป้องกันการเข้าถึงจากผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องข้อมูลการวิจัยนี้ด้วยรหัสผ่าน เมื่อผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้วจะทำการทำลายไฟล์ข้อมูลดังกล่าวทั้งแบบถาวรที่ไม่สามารถกู้คืนกลับมาใช้งานได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการบันทึกรหัสข้อมูล โดยจำแนกตามประเภทของแบบสอบถามแต่ละชุด และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการอ่านอย่างวิเคราะห์เพื่อสร้างมโนทัศน์ (Concept) จากข้อมูลที่ได้ จากนั้นจัดหมวดหมู่ของมโนทัศน์ เพื่อสร้างสมมติฐานชั่วคราว และตรวจสอบความสอดคล้องกันของข้อมูลด้วยกระบวนการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) ดังนี้

2.1 การเก็บข้อมูลด้วยนักวิจัยหลายคน (Investigators Triangulation) โดยการเก็บข้อมูลครั้งนี้มีนักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยที่ผ่านการอบรมการสัมภาษณ์ และทุกคนลงปฏิบัติการเก็บในพื้นที่พร้อมกัน

2.2 การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน (Methodological Triangulation) โดยการเก็บข้อมูลครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

2.3 การเก็บข้อมูลด้วยผู้ให้ข้อมูลที่หลากหลาย (Key informant Triangulation) การเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละหน่วยงาน/สถานประกอบการ ความน่าเชื่อถือ และความหนักแน่นของข้อมูลมากยิ่งขึ้น

ระหว่างการสัมภาษณ์ คณะผู้วิจัยจะบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องบันทึกเสียงแบบดิจิทัล โดยขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลหลักก่อนบันทึกเสียงทุกครั้ง และตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลว่ามีรายละเอียดครอบคลุมที่ ต้องการการศึกษา (Thick Description) โดยใช้ความไวเชิงทฤษฎี (Theoretical Sensitivity) เพื่อขมวดประเด็นคำถาม (Probe) และติดตามข้อมูลในแนวลึก ซึ่งช่วยให้ตีความสิ่งที่ศึกษาได้ถูกต้อง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ของนิสิตและบัณฑิตที่ศึกษาหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ของนิสิตและบัณฑิต พบว่า ผลรวมทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ($\bar{X} = 3.68$) หมายความว่า นิสิตและบัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อจำแนกรายด้านพบว่า ผลรวมด้านบริบท (Context Evaluation : C) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ($\bar{X} = 4.02$) อยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.92 ($\bar{X} = 2.92$) อยู่ในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 ($\bar{X} = 3.39$) อยู่ในระดับปานกลาง และด้านผลิตผล (Product Evaluation : P) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ($\bar{X} = 4.40$) อยู่ในระดับมาก

ผลการสัมภาษณ์นิสิตและบัณฑิตที่ศึกษาหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านบริบท (Context Evaluation : C)

นิสิตและบัณฑิตให้ข้อคิดเห็นว่า ปรัชญาของหลักสูตรสอดคล้องกับแผนหลักการทางวิชาชีพ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง หลักสูตรมีความเหมาะสม ควรจะเพิ่มเรื่องนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้าไปในปรัชญาด้วย

โครงสร้างหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สัดส่วนของแต่ละหมวดวิชา รายวิชาแต่ละหมวด มีความเหมาะสม แต่ในหมวดวิชาเอกควรเพิ่มให้มากกว่านี้จะได้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากขึ้นและคิดว่าเนื้อหาสาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตร ในส่วนรายวิชาหน่วยการเรียนรู้ ถูกต้องและตรงกับวิชาชีพก็มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการ

ทำงานได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะกลุ่มวิชาคอมพิวเตอร์และกลุ่มวิชาถ่ายภาพ ภาพยนตร์ และในปัจจุบันนี้หากมีการเพิ่มการเรียนการสอนทางด้านวิทยาการคำนวณและการเขียนโค้ดเพิ่มเข้าไปเพื่อให้ทันต่อนโยบายการศึกษามากขึ้น และการจัดวิชาเรียนที่เป็นวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้น จะช่วยให้สามารถไปเทียบเพื่อขอใบประกอบวิชาชีพครูเพื่อสอนทางด้านคอมพิวเตอร์ศึกษาได้จะดียิ่งขึ้นและต้องการให้มีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เครื่องมือ อุปกรณ์ใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบันมากกว่านี้ จะทำให้หลักสูตรมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I)

นิสิตและบัณฑิตให้ข้อคิดเห็นว่า ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรเป็นอย่างดีและมีคุณวุฒิ ความสามารถทางวิชาการ ประสบการณ์เหมาะสมกับรายวิชาที่สอนดี ในเรื่องคุณสมบัติผู้เรียน คิดว่ามีความหลากหลายมากเกินไปอาจเป็นเพราะว่าจบมาในสาขาที่ต่างกันและมีอายุต่างกัน เนื่องจากบางคนย้ายเรียนมาจากที่อื่นทำให้การเรียนบางรายวิชามีปัญหาโดยเฉพาะวิชาที่ต้องฝึกปฏิบัติ

ในส่วนของสื่ออุปกรณ์การเรียนคิดว่าไม่ค่อยพร้อมเพราะส่วนใหญ่จะเสีย ใช้ไม่ได้ และเก่าโดยเฉพาะห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ผู้เรียนต้องนำเครื่องมาเอง นอกจากนี้ยังมีปริมาณไม่เพียงพอด้วย เช่น พวกกล้องถ่ายภาพ กล้องวิดีโอต้องซื้อมาใช้กันเอง และในส่วนของห้องเรียน อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ ส่วนใหญ่เห็นว่า มีความเพียงพอสามารถใช้ได้อย่างสะดวกทั่วถึงในระดับมากแต่ถ้ามีห้องปฏิบัติการต่าง ๆ เช่น ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องถ่ายภาพ ห้องบันทึกเสียง ฯลฯ มากกว่านี้ก็ น่าจะดี

ด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P)

นิสิตและบัณฑิตให้ข้อคิดเห็นว่า ไม่ค่อยรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร ในส่วนของการประเมินผู้สอน/ผู้เรียนหลังเสร็จสิ้นการสอนทุกภาคการศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร มีการดำเนินการทุกภาคการศึกษาอยู่แล้ว และการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายอยู่แล้ว เช่น มีทั้งบรรยาย นำเสนองาน ถาม-ตอบ ฝึกปฏิบัติ กรณีศึกษา ฯลฯ อาจารย์บางท่านจัดการเรียนการสอนได้ดี เน้นการฝึกปฏิบัติและสร้างประสบการณ์ในการเรียน การทำงานจริง และมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาจัดการเรียนการสอน เช่น Google classroom ส่วนบางท่านก็ยังสอนแบบเดิม ๆ แบบเก่า ทำให้การเรียนการสอนน่าเบื่อ

ด้านผลิตผล (Product Evaluation : P)

นิสิตและบัณฑิตให้ข้อคิดเห็นว่า ผู้เรียนสามารถสำเร็จการศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดได้ และมีความรู้ ทักษะ ทศนคติและคุณลักษณะตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉพาะทางด้านคอมพิวเตอร์และการถ่ายภาพ และการผลิตสื่อ สถานที่ฝึกงานและหน่วยงานที่รับเข้าทำงานให้การยอมรับ และคิดว่าหลักสูตรนี้สร้างชื่อเสียงที่ดีไว้อยู่ก่อนแล้ว

1.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ผลรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.73 ($\bar{X} = 4.73$) หมายความว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

1.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานของนิสิตและบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีการศึกษา พบว่า ผลรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานของนิสิตบัณฑิตสาขาเทคโนโลยีการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ($\bar{X} = 3.60$) หมายความว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า บัณฑิตใช้ความรู้ในหมวดวิชาเฉพาะสาขากลุ่มรายวิชาคอมพิวเตอร์ในการทำงานเป็นประจำมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.80 ($\bar{X} = 4.80$) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาใช้วิชาในหมวดวิชาเฉพาะสาขากลุ่มรายวิชาการถ่ายภาพและผลิตรายการวิดีโอ/สื่อเคลื่อนไหวในการทำงานเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ย 4.41 ($\bar{X} = 4.41$) อยู่ในระดับมาก และใช้วิชาในหมวดวิชาเฉพาะสาขากลุ่มรายวิชาฝึกอบรมในการทำงานเป็นประจำ และนำความรู้ที่ได้เรียนภาพรวมทั้งหลักสูตรมาประยุกต์กับการทำงานได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 4.20 ($\bar{X} = 4.20$) อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน

2.1 ความคิดเห็นต่อหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน พบว่า ผลรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ($\bar{X} = 3.92$) หมายความว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่าผลรวมด้านบริบท (Context Evaluation : C) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ($\bar{X} = 4.27$) หมายความว่า อยู่ในระดับมาก ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.37 ($\bar{X} = 3.37$) หมายความว่า อยู่ในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ($\bar{X} = 3.83$) หมายความว่า อยู่ในระดับมาก และด้านผลิตผล (Product Evaluation : P) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 ($\bar{X} = 4.22$) หมายความว่า อยู่ในระดับมาก

ผลการสัมภาษณ์กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนต่อหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา มีรายละเอียดดังนี้

ด้านบริบท (Context Evaluation : C)

กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า ปรัชญาของหลักสูตรสอดคล้องกับแผนหลักการทางวิชาชีพ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีความเหมาะสมดี ปรัชญาก็ดีแต่ขาดเรื่องเทคโนโลยี และโครงสร้างหลักสูตรสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สัดส่วนของแต่ละหมวดวิชา รายวิชาแต่ละหมวดมีความเหมาะสม เนื้อหา สารการเรียนรู้มีความสอดคล้องกับโครงสร้างหลักสูตรในระดับมาก ควรจะเพิ่มรายวิชาพวกเทคโนโลยีฝึกอบรม ในส่วนรายวิชา หน่วยการเรียนรู้ถูกต้องและตรงกับวิชาชีพมีความเหมาะสม นิสิตสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการทำงานได้เป็นอย่างดีควรมีการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เครื่องมือ อุปกรณ์ใหม่มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้นเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในยุคปัจจุบันมากกว่านี้

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation : I)

กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า เรื่องหลักสูตรเป็นหน้าที่ของฝ่ายวิชาการ ในส่วนของคุณวุฒิ ความสามารถทางวิชาการ ประสบการณ์การสอน คิดว่ามีความเหมาะสมอย่างแน่นอนเพราะทุกท่านจะเชี่ยวชาญในเรื่องที่ตนเองสนใจอยู่แล้ว ในเรื่องคุณสมบัติ

ผู้เรียนคิดว่า มีความหลากหลายมากจนหลายสาขา บางคนมีประสบการณ์ทำงาน ทำให้มีความคิด มีความรู้พื้นฐานต่างกับเพื่อนมาก ทำให้การเรียนบางรายวิชาของคนที่ไม่มีความรู้พื้นฐาน มีปัญหา โดยเฉพาะวิชาที่ต้องฝึกปฏิบัติ เช่น วิชาปฏิบัติการใช้เครื่องมือเทคโนโลยีการศึกษา วิชาการเขียนโปรแกรม วิชาการพัฒนาฐานข้อมูล สื่ออุปกรณ์การเรียนมีความพร้อมในการใช้งานน้อยเพราะส่วนใหญ่จะเสียโดยเฉพาะห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ผู้เรียนต้องเอาเครื่องมาเอง นอกจากนี้ยังมีปริมาณไม่เพียงพอด้วย และเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีอยู่ก็เป็นรุ่นเก่ามาก ส่วนห้องเรียน อาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ ส่วนใหญ่เห็นว่า มีความเพียงพอสามารถใช้ได้อย่างสะดวกทั่วถึงในระดับมาก แต่มีบางส่วนที่ไม่สมบูรณ์เท่าไร เช่น ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ ห้องสตูดิโอ

ด้านกระบวนการ (Process Evaluation : P)

กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า การประชุม กรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนตลอดระยะเวลาที่ใช้หลักสูตรมีน้อยมาก ไม่มีแผนการบริหารจัดการหลักสูตรที่ชัดเจน ในส่วนของการประเมินผู้สอน ผู้เรียนหลังเสร็จสิ้นการสอนทุกภาค การศึกษาเพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตรมีการดำเนินการทุกภาคการศึกษาอยู่แล้ว แต่ไม่ได้เอาผลการประเมินมาใช้ในการบริหารหลักสูตรเท่าที่ควร เห็นได้จากหลักฐานเหล่านี้ไม่มีการนำมาประมวลและทำข้อเสนอแนะในการบริหารจัดการหลักสูตรเลย

การจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ส่วนใหญ่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้สอนแต่ละคนล้วนมีเทคนิคแตกต่างกันไปตามธรรมชาติของเนื้อหาวิชา เช่น การสั่งงานให้ทำแล้วค่อยสอน การสอนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การสอนแบบ Active Learning การนำเสนอและอภิปรายร่วมกัน ถาม-ตอบ ฝึกปฏิบัติจริงนอกห้องเรียน ฯลฯ ส่วนการวัดและประเมินผลก็ทำหลากหลายมีทั้งสอบเก็บคะแนน ใบงาน การนำเสนอหน้าชั้นเรียน บางวิชาก็จะมีโครงงาน ชิ้นงาน ทำงานจริงในสถานที่จริงเลย เช่น ลงไปพัฒนาสื่อในโรงเรียน คณาจารย์ส่วนใหญ่มีการวัดและประเมินผลที่ครอบคลุมเนื้อหาและตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดอยู่แล้ว

ด้านผลิตผล (Product Evaluation : P)

กรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนส่วนใหญ่เห็นว่า ผู้เรียนสามารถสำเร็จ การศึกษาตามระยะเวลาที่กำหนดเกือบ 100% และมีความรู้ ทักษะ ทศนคติและคุณลักษณะตาม ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในระดับมาก โดยเฉพาะทางด้านคอมพิวเตอร์และการถ่ายภาพ ผู้เรียนที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่มีงานทำเกือบทุกคน เพราะบางคนทำงานอยู่ก่อนเข้าเรียนทำให้มี ประสบการณ์หางานได้ไม่ยาก และสามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการทำงานได้เป็นอย่างดี การผลิต สื่อเพื่อประชาสัมพันธ์ การถ่ายภาพ การจัดฝึกอบรมฯลฯ เป็นที่ยอมรับจากสถานประกอบการ หน่วยงาน และผู้ใช้บัณฑิตอยู่ในระดับมาก

2.2 ความคิดเห็นต่อความต้องการหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยี การศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ของกรรมการประจำหลักสูตรและ อาจารย์ผู้สอน พบว่า ผลรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชา เทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ของกรรมการประจำ หลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 ($\bar{X} = 4.81$) หมายความว่า อยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ผู้ใช้บัณฑิตตามหน่วยงาน/สถานประกอบการ

3.1 ความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงของผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ผลรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ รวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ($\bar{X} = 4.74$) และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริง รวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ($\bar{X} = 3.66$) หมายความว่า อยู่ในระดับมาก

เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้ในวิชาชีพ/สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.62 ($\bar{X} = 4.62$) และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริง ด้านความรู้ในวิชาชีพ/สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.18 ($\bar{X} = 3.18$) หมายความว่า อยู่ในระดับมากที่สุด และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงด้านความรู้ในวิชาชีพ/สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ผลรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 ($\bar{X} = 4.83$) และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริง ด้านคุณธรรม จริยธรรมและมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 ($\bar{X} = 4.02$) หมายความว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรม และมนุษยสัมพันธ์อยู่ใน ระดับมากที่สุด และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงด้านคุณธรรมจริยธรรม และมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก

ผลรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ($\bar{X} = 4.75$) และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริง ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 ($\bar{X} = 3.72$) หมายความว่า มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ อยู่ใน ระดับมากที่สุด และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงด้านจรรยาบรรณวิชาชีพอยู่ในระดับมาก

3.2 ผลการสัมภาษณ์ผู้ใช้บัณฑิตต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา มีรายละเอียด ดังนี้

ผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เห็นว่าคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ด้านความรู้ในวิชาชีพ สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาต้องมีความรู้พื้นฐานในสาขาที่จบ สามารถนำมาปฏิบัติงานจริงได้ มีความรู้ความสามารถที่พร้อม ในการทำงาน และมีความพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่กับหน่วยงาน สถานประกอบการ บริษัท ที่สำคัญทักษะทางภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ต้องสามารถสื่อสารได้ มีทักษะในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานได้ และต้องกล้าคิด กล้าเสนอความคิดเห็นพร้อมทั้งยอมรับความคิดเห็น ของผู้อื่นที่เห็นต่างกับตนเอง อย่างมีเหตุผลด้วย

ด้านคุณธรรม จริยธรรมต้องซื่อสัตย์ ยึดถือความถูกต้อง ยุติธรรม มีเหตุผลในการทำงาน ที่สำคัญควรมีจิตสาธารณะ ปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ ไม่เห็นแก่ตัว มองประโยชน์ส่วนรวมและ รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น ด้านมนุษยสัมพันธ์ต้องปรับตัวเข้ากับองค์กร มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมโครงการกับองค์กร และในด้านจรรยาบรรณวิชาชีพต้องเคารพ

และศรัทธาในวิชาชีพของตนเอง รู้จักนำความรู้ในสาขาวิชาชีพมาประยุกต์ทำงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสม มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน และเป็นผู้ที่ปรับตัวและเรียนรู้อยู่เสมอในการทำงาน

4. ข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

ข้อเสนอแนะและแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา 1) ด้านบริบท หลักสูตรต้องปรับให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมุ่งเน้นเรื่องของนวัตกรรมและเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สัดส่วนของรายวิชาต้องมุ่งเน้นวิชาเอกที่ให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้มากขึ้น 2) ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้สอนต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพราะองค์ความรู้มีการปรับเปลี่ยนที่รวดเร็ว รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนที่ต้องทันต่อยุคสมัย 3) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนต้องใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เน้นการจัดการเรียนการสอนเชิงรุก (Active Learning) สอนให้เกิดทักษะ ด้วยการใช้นวัตกรรมการสอน เช่น การสอนแบบห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classroom) การสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นต้น รวมไปถึงการใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตเข้ามาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ 4) ด้านผลผลิต ควรมีการปรับปรุงสมรรถนะและอัตลักษณ์ของบัณฑิตให้ทันต่อยุคสมัย และมีการตรวจสอบสมรรถนะและอัตลักษณ์ก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

การอภิปรายผล

ผลการประเมินหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ความคิดเห็นต่อหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ของนิสิตและบัณฑิต พบว่าผลรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 ($\bar{X} = 3.68$) อยู่ในระดับมาก นิสิตและบัณฑิตมีความรู้ความเข้าใจหลักสูตรในภาพรวม และเห็นว่าหลักสูตร มีความสอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไป มีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับ นักการศึกษาหลายๆ ท่าน ที่สำคัญ คือ อารง บัวศรี (2542 : 8-9) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร คือ เป้าประสงค์และนโยบายการศึกษา (Education Goals and Policies) และจุดหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) เป็นสำคัญ ด้านปัจจัยนำเข้ายังขาดความพร้อมทางด้านห้องเรียนปฏิบัติการ และอุปกรณ์เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอน นอกจากนี้ ความรู้และทักษะของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันก็มีผลต่อการเรียนการสอน เพราะบางคนมีทักษะความสามารถอยู่ก่อนที่จะมาเรียนทำให้การจัดการเรียนการสอนอาจจะตอบสนองผู้เรียนได้ไม่ทั่วถึง การจัดการเรียนการสอนของหลักสูตรมีประสิทธิภาพที่น่าพอใจ สามารถตอบสนองตลาดแรงงานได้เป็นอย่างดีและได้รับการยอมรับในตลาดแรงงานมายาวนาน นอกจากนี้ยังมีประเด็น ที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งก็คือ นโยบายการศึกษามีการปรับเปลี่ยนเร็ว ซึ่งต้องมีการปรับตัวตามให้ทัน เช่น อาจจะต้องเพิ่มการเรียนการสอนทางด้านวิทยาการคำนวณและการเขียนโค้ดเพิ่มเข้าไป เพื่อให้ทันต่อนโยบายการศึกษามากขึ้น และการจัดวิชาเรียนที่เป็นวิชาทางด้านคอมพิวเตอร์ให้มากขึ้นจะช่วยให้สามารถนำไปเทียบเพื่อขอใบประกอบวิชาชีพครูเพื่อสอนทางด้านคอมพิวเตอร์ศึกษาได้จะดียิ่งขึ้น

ความคิดเห็นต่อหลักสูตรการศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ของกรรมการประจำหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอน พบว่า ผลรวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ($\bar{X} = 3.92$) อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะคณาจารย์มีความรู้ความเข้าใจหลักสูตร เห็นว่าหลักสูตรมีกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้เชื่อมั่นในคุณภาพหลักสูตร โดยเฉพาะด้านบริบท ด้านกระบวนการ และด้านผลิตผล สอดคล้องกับทาบ (Taba, 1962, pp. 422-425); (Goodlad and Zhixin, 1997, pp. 70); (Parkay and Hass, 2000, pp. 56); (วิชัย วงศ์ใหญ่, 2537, น. 50); (กรมวิชาการ, 2545, น. 5); (รุจิรี ภู่อารยะ, 2546, น. 16); (สุนทรี คนเที่ยง, 2544, น. 23) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรที่ดีต้องทำอย่างเป็นขั้นตอน คำนึงถึงองค์ประกอบทุกด้าน ทั้งปรัชญา กระบวนการจัดการเรียนรู้ วิธีการสอน สื่อ กิจกรรม และพิจารณาความต้องการสังคมด้วย จะพัฒนาหลักสูตรต้องเริ่มจากการวิเคราะห์สภาพปัญหา (Diagnosis of Needs) การศึกษาความต้องการเป็นสิ่งสำคัญเป็นอันดับแรก ผู้พัฒนาหลักสูตรจะต้องวินิจฉัยประสบการณ์ ความต้องการและความสนใจของผู้เรียน รวมถึงปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ในสังคมปัจจุบันด้วย เพื่อนำมากำหนดองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร

ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงของผู้ใช้บัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา พบว่า ผลรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ รวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.74 ($\bar{X} = 4.74$) และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริง รวมทุกด้านมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 ($\bar{X} = 3.66$) หมายความว่า ผู้ใช้บัณฑิตสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์รวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และคุณลักษณะบัณฑิตที่เป็นจริงรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะในหลักสูตรมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนานิสิตในด้านความรู้ทางวิชาการ ความรู้ที่รอบด้าน และทักษะที่สำคัญด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิด ทักษะการทำงาน เป็นต้น รวมไปถึงเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม วินัย จรรยาบรรณ วิชาชีพ มนุษย์สัมพันธ์ การจัดการเรียนการสอนก็เน้นให้ฝึกปฏิบัติ ได้ลงมือทำจริง เน้นการสร้างประสบการณ์ ให้เรียนรู้แบบ Active Learning เช่น จัดอบรมและผลิตสื่อให้ครูปฏิบัติการสอนตามโรงเรียนต่าง ๆ จัดกิจกรรมให้นิสิตได้ช่วยเหลือสังคม ทำค่ายพัฒนาตามที่ห่างไกลที่ด้อยโอกาส จัดเวทีให้เสนอผลงานให้กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก เช่นเดียวกับ สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2550, น. 54); และ อุทุมพร จามรมาน (2543, น. 24) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือมีโอกาสได้ปฏิบัติจริงจะทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ และกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มขึ้น กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก คิดสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ได้ดีขึ้นและสอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2551, น. 341) กล่าวว่า การให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจและปฏิบัติด้วยตนเองผ่านกิจกรรมต่าง ๆ โครงการจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และผู้เรียนมีความตั้งใจ มีความมั่นใจในการทำงาน กล้าคิดกล้าทำด้วยตนเองมากขึ้น ซึ่งนั่นจึงเป็นที่มาของบัณฑิตที่มีคุณภาพที่สามารถตอบโจทย์ตลาดแรงงานได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรนำผลการประเมินหลักสูตร ข้อเสนอแนะ และแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) มหาวิทยาลัยบูรพา ไปเป็นข้อมูลประกอบการวางแผน และพัฒนาหลักสูตรใหม่ให้เกิดประสิทธิภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ผู้ใช้บัณฑิต และตลาดแรงงานต่อไป
2. ผลการประเมินหลักสูตรและความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตเหมาะสำหรับผู้บริหาร กรรมการประจำหลักสูตร และอาจารย์ผู้สอน ใช้เป็นข้อมูลเพื่อตัดสินใจเลือกทางเลือกต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรฯ
3. ควรนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ และพิจารณาผลประเมินรายด้านทั้งด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลิตผล ไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรใหม่อย่างละเอียด จะทำให้ได้หลักสูตรใหม่ที่ตรงกับความต้องการผู้เรียน ผู้สอน กรรมการบริหารหลักสูตร และผู้ใช้บัณฑิตอย่างแท้จริง
4. กรรมการบริหารหลักสูตรและอาจารย์ผู้สอนควรนำจุดอ่อนที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรทันที เช่นจุดอ่อนด้านปัจจัยนำเข้า ในเรื่องของการเตรียมความพร้อมผู้เรียน พื้นฐานผู้เรียน การจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ทรัพยากรการเรียนต่าง ๆ ให้เพียงพอกับปริมาณผู้เรียน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียนด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินหลักสูตรโดยยึดรูปแบบการประเมินแบบอื่น เช่น ประเมินโดยยึดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์เป็นหลักของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) และรูปแบบการประเมินหลักสูตรของแฮมมอนด์ (Robert L. Hammond) เพื่อให้ทราบและสามารถปรับปรุงหลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์
2. การประเมินหลักสูตร อาจจะมีการทดสอบความคงทนความรู้กับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา
3. ควรมีการประเมินหลักสูตรเป็นระยะ อาจแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การประเมินหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ระยะที่ 2 การประเมินหลักสูตรระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร และระยะที่ 3 การประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร จะทำให้ตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รายการอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2545). *คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ทิศนา ขัมมณี. (2551). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- চার্জ বাক্সী. (2542). *ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบหลักสูตรและพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ธนรัช
มารุต พัฒนา. (2556). *การประเมินหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้และพัฒนา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
อาร์ แอนด์ เอ็น ปริ้นท์.
- รุจิรี ภูสาระ. (2546). *การพัฒนาหลักสูตร : ตามแนวปฏิรูปการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
บุ๊ค พอยท์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
สมชาติ กิจยรรยง และอรจรรย์ ณ ตะกั่วทุ่ง (2550). *เทคนิคการจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สุนทรี คนเที่ยง. (2544). *การจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. วารสาร
ข่าวสารกองบริการการศึกษา, 12(1), 10 -19.
- สุรวีร์ เพียรเพชรเลิศ. (2561). *แนวคิดและแนวทางการประเมินหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุทุมพร จามรมาน (2543). *เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา*
กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- Goodlad, John I., & Zhixin Su. (1997). *Organization and the curriculum*. New York, NY:
Teachers College Press.
- Parkay, F. W. and Hass. G, (2000). *Curriculum planning : a contemporary approach*.
Boston: Pearson Education.
- Stufflebeam, Daniel L. (1971). *Education evaluation and decision making*. Itasca, Illinois:
F. E. Peacock Publishers.
- Taba, H. (1962). *Curriculum development : Theory and practice*. New York: Harcourt,
Brace and World.